

HPV hjemmetest via fastleger

Informasjon til helsepersonell

Utvidet målgruppe for HPV hjemmetest via fastleger

Våren 2024 innførte vi HPV hjemmetest til kvinner med et særskilt behov. Dette er kvinner og andre med livmorhals over 25 år, som **ikke** tar livmorhalsprøver grunnet fysiske, psykiske eller kulturelle utfordringer med gynekologisk undersøkelse (GU).

Vi utvider nå målgruppen, og inkluderer kvinner som ikke har tatt livmorhalsprøve på mange år. Disse kvinnene får et brev fra Livmorhalsprogrammet, om at de kan få HPV hjemmetest fra fastlegen.

Har du pasienter som har utfordringer med GU?

Flere kvinner tar livmorhalsprøve dersom fastlegen tar initiativ til en samtale om når de tok prøve sist. Fastleger kan nå tilby HPV hjemmetest til kvinner som har utfordringer med GU, eller som ikke har sjekket seg på mange år. Hjemmetesten er en virusprøve for humant papillomavirus (HPV) som kvinnen tar selv med en prøvepinne i skjeden.

Alle HPV hjemmetester skal sendes til Akershus Universitetssykehus (Ahus) for analyse.

Dette kan for eksempel være pasienter som:

- ◇ aldri har tatt livmorhalsprøve / mer enn 10 år siden sist
- ◇ har blitt utsatt for vold eller seksuelt traume
- ◇ har funksjonshemninger
- ◇ er omskåret
- ◇ har andre utfordringer med å gjennomføre en GU

VIKTIGE FORSKJELLER

HPV-hjemmetest

- ✓ HPV-test
- ✗ Cytologi ikke mulig på prøven
- ✓ Kvinnen kan ta prøven selv
- ✗ Ingen gynekologisk undersøkelse

Prøvetaking fra skjeden

VS

Livmorhalsprøve

- ✓ HPV-test
- ✓ Cytologi mulig på prøven
- ✗ Kvinnen kan ikke ta prøven selv
- ✓ Gynekologisk undersøkelse, kan oppdage andre problemer

Prøvetaking fra livmorhals

Din rolle som fastlege

Det kan være vanskelig å fortelle fastlegen om sine utfordringer. Husk at du kjenner dine pasienter best med regelmessig kontakt og oppdatert journal. Trygghet og åpenhet hos deg som lege er et godt utgangspunkt for at pasienter gjennomfører livmorhalsprøven.

- ◇ Ta initiativ til en samtale om livmorhalsprøve med aktuelle pasienter, selv om de oppsøker legekantoret av andre grunner. For eksempel kan du spørre «når tok du sist livmorhalsprøve?»
- ◇ Har pasienten utfordringer med GU / ikke tatt prøve på mange år? Da kan du tilby hjemmetest
- ◇ **OBS! Gjennomgå sjekklisten på konvoluttene og merk prøvepippen før du gir den til pasienten**
- ◇ Pasienten gjennomfører prøven selv på legekantoret, alternativt hjemme
- ◇ Prøven og utfylt rekvisisjon sendes i returkonvolutt til Ahus
  - For Helse Sør-Øst kan elektronisk rekvirering via DIPS Interactor benyttes
- ◇ Du mottar prøvesvar og formidler dette videre til pasienten uansett resultat
  - Bruk gjerne mal for prøvesvar på hvhjemmetest.no
- ◇ Ved påvist HPV: Pasienten bør ta en livmorhalsprøve ved GU, alternativt henvises til en annen lege eller gynekolog med årsak til bruk av hjemmetest (traume/fysisk utfordring etc.)
- ◇ Legetatt oppfølgingsprøve merkes i rekvisisjon med «*oppfølging etter positiv HPV hjemmetest*»
- ◇ Hvis HPV ikke blir påvist: Pasienten følger vanlig screeningløp med ny livmorhalsprøve om 5 år

Din rolle som helsesekretær

Du kan få spørsmål om HPV hjemmetest fra pasienter på legekantoret. Husk å bruke våre nettsider og kontakt oss hvis noe er uklart.

- ◇ Besvare spørsmål om hjemmetest og henviser til sjekkdeg.no / hvhjemmetest.no
- ◇ **OBS! Påse at prøvepippe og rekvisisjon er merket med pasientopplysninger**
- ◇ Sende prøven i vedlagt returkonvolutt til Ahus, som analyserer alle HPV hjemmetester
- ◇ Bestilling av hjemmetester gjøres på fhi.andvord.no/livmorhals

Din rolle som gynekolog

Pasienter som henvises til deg med positiv HPV hjemmetest, kan ha utfordringer med gynekologiske undersøkelser. Trygghet, ekstra tid og god informasjon hos deg som gynekolog er viktig for at pasientene skal føle seg ivaretatt.

- ◇ Hvis du får henvist pasienter med positiv HPV hjemmetest: tilby time til pasienten, og tilrettelegg for en GU basert på årsaken for bruk av hjemmetest
- ◇ Utfør kolposkopi og livmorhalsprøve, eventuelt biopsi og cervikalt utskrap
- ◇ **Fyll ut [CIN-skjema om kolposkopi/biopsi i KREMT portalen \(kreftregisteret.no\)](http://CIN-skjema), slik at Livmorhalsprogrammet får oversikt over oppfølging**
- ◇ Videre oppfølging etter [handlingsprogram for gynekologisk kreft \(helsedirektoratet.no\)](http://handlingsprogram)
- ◇ Dersom pasienten ikke møter til innkalt time, anbefales det å tilby ny time

Vanlige spørsmål og informasjon

Hva er en HPV hjemmetest?

Det er en test for HPV som analyseres på laboratoriet. Prøvepinnen ligner på en Q-tips som roteres i skjeden. Den trenger ikke å berøre livmorhalsen. En HPV-infeksjon finnes som oftest i skjeden, ikke bare på livmorhalsen. Prøven er derfor enkel å ta selv. Hjemmetest er et alternativ til pasienter som ikke ønsker GU, men livmorhalsprøve gjennom GU er fortsatt gullstandard. Studier^{1,2} viser at denne testen har tilnærmet samme sensitivitet for påvisning av HPV som en legetatt livmorhalsprøve.

Skal hjemmetesten erstatte livmorhalsprøve ved GU?

Hjemmetest skal **ikke** erstatte den ordinære livmorhalsprøven. Den skal fungere som et alternativ for pasienter som ikke ønsker GU, men ordinær livmorhalsprøve er fortsatt å foretrekke. Da kan den samme prøven analyseres for celleforandringer i mikroskop, og legen kan gjøre en klinisk vurdering. Dette kan **ikke** gjøres ved hjemmetest.

Hvordan kan du som fastlege identifisere aktuelle pasienter i målgruppen?

Vi anbefaler å spørre pasienter i screeningalder *når de sist tok livmorhalsprøve*, selv om de oppsøker legekantoret av andre årsaker. Det kan være vanskelig å fortelle fastlegen om sine utfordringer, og det er fint om du som fastlege tar initiativ til samtale om livmorhalsprøven. Noen pasienter har mottatt brev fra Livmorhalsprogrammet om hjemmetest, som de kan vise til fastlegen. Benytt gjerne informasjonsmaterieill på hvhjemmetest.no eller kreftforeningen.no/brosjyrer.

Hva skjer hvis pasienten får påvist HPV?

Hjemmetesten kan analyseres for HPV, men ikke celleforandringer. Dersom HPV påvises, bør det derfor tas en livmorhalsprøve ved GU. Snakk med pasienten om hvilket alternativ som er best; å ta livmorhalsprøve hos fastlegen eller henvises til gynekolog.

Hjemmetest skal ikke benyttes ved:

- ◇ gynekologiske symptomer
- ◇ menstruasjon – vent til 2 dager etter
- ◇ graviditet / fødsel siste 3 måneder
- ◇ gynekologisk operasjon siste måned
- ◇ tidligere konisering eller oppfølging etter unormale livmorhalsprøver

Bestilling av hjemmetester

Flere prøvekit kan bestilles ved behov.

Bestilling gjøres via fhi.andvord.no/livmorhals

Holdbarhet og oppbevaring

Utløpsdato står på prøvepinnen.

Holdbarhet **etter** prøvetaking = **30 dager**.

Etter prøvetaking må prøven sendes til Ahus snarest. Pasienter som tar prøven hjemme, bør levere den til legekantoret innen 24t etter prøvetaking. Prøven oppbevares i romtemperatur.

Takster for HPV hjemmetest

HPV hjemmetest bør deles ut som ledd i konsultasjon med takst **2ad** (e-konsultasjon: **2ae**).

Ved innsending til analyse benyttes takst **701a**. Les mer på legeforeningen.no/normaltariffen.

Symptomer bør alltid utredes

Uavhengig av pasientens tidligere prøvesvar og alder

Uregelmessige blødninger

Blødninger under eller etter samleie

Blodig eller illeluktende utflod

Vedvarende smerter i underlivet

¹ (Martinelli et al., 2024) // <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC10913526/>

² (Arbyn, Smith, Temin, Sultana, & Castle, 2018) // <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/30518635/>

Bakgrunn for prosjektet

En pilotstudie ved Kreftregisteret³ viste vesentlig økning i screeningdeltakelse ved bruk av HPV hjemmetest blant kvinner som ikke hadde testet seg på minst 10 år. Over 90 % av kvinnene som fikk påvist HPV, gjennomførte en GU etter å ha mottatt prøvesvaret. Hjemmetesten bidro til å avdekke et betydelig antall krefttilfeller og forstadier til kreft blant disse kvinnene.

Legetatt livmorhalsprøve er det beste alternativet for de som har mulighet til det. Da kan legen gjøre en klinisk vurdering og cytologi kan utføres på HPV-positive prøver. Dette kan ikke gjøres ved hjemmetest.

Oppdateringer og webinarer

Livmorhalsprogrammet har nå rullet ut HPV hjemmetest til alle fastleger i Norge. Fremtidige oppdateringer i prosjektet og påmelding til webinarer vil publiseres på hpvhjemmetest.no. Informasjon finnes også på NEL.

Del dine erfaringer med oss!

For at vi skal kunne forbedre tilbudet om HPV hjemmetest, trenger vi innspill fra deg. Scan QR-koden eller gå inn på nettskjema.no/a/379025 og svar på vår anonyme spørreundersøkelse.

Har du spørsmål til Livmorhalsprogrammet?

Telefon // 22 45 13 00
hverdager 12:00 - 14:30
Epost // livmorhals@krefregisteret.no

Facebook // Kreftsjekken
Instagram // @livmorhalsprogrammet
www.sjekkdeg.no // www.hpvhjemmetest.no

³ (Aasbø et al., 2022) // <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/35995936/>